आज़

सुवर्ण गाड

आज़

सुवर्ण गाड

पूज्य गुरूवृंदाक अर्पण

AAZZ..

Written by : Suvarna Gada

Printed Copies : 500

Price : 25

Pages : 54

2005.

Printed By : Raghavendra Enterprises, Honavar
Ph : (08387) 220485

दोन गोष्ट :

'आज़' ही कृति वात्तले सगल्यान विशाल काव्यात वर्णान केल्ली वस्तु संभवातल्यान चुकोन घेवचा जायना किंवा खर्यातल्यान पैस मण नाक कवळचा जायना। पाठक यथार्थ अर्थ ग्रहण कन्न घेतल मण माक विश्वास आसा।

आमगेल जीवनात तशि खूब घटन ज़ातात दशरथाल प्रसंगात भारताच हर एक आवस–बाप्पसाक ही चिंत उर्ता, इक्कीस्वी शतमानात भी त्या चिंतेन दूर रावचाक शक्य ना दिस्ता। किद्या अशी ज़ाले ह्या प्रसंगात आमी कर्चे काम किंवा घेवचे निर्णय आमगेल दृष्टेन ते बरे, उच्च निर्णय दिस्ता पण तेजे परिणाम जास्तीत जास्ती दुसर्याक खूब पिळता ते आमक दिसून एना। जास्ती कन्न अधिकारी जो मनुष्य आसा साधारण लोकाचेर हुकुम चलेतो उर्ता तेक दिस्ता हे मागेल कर्तव्य पण प्रजातंत्र जास्तीत जास्ती स्वीकार कर्चे ह्या जगात प्रजातंत्र नावाचेर शोषकाल दर्बार चलतो आसा। हाँगा लक्षमण भी त्या शिकारेत फस्ता।

स्त्री भी एक प्रकृति। मनुष्य प्रकृतिचेर आपण्याल अधिकार चलेता। मनुष्याचेर प्रकृतिलो आशीर्वाद खूब आसा, तरी भी ती तेज खंचान कस्ली आपण्याल स्वार्थ दवन्ना किंवा साधेना। तरी भी तिजेर दिवस् दिवसाक अत्याचार वाडतो आसा आनी आमगेल जनांग संकष्टात पडतो आसा।

जीवनात सग्ले साधन करचे आपण्याल सुखा खातीर, खुशे खातीर तो खूब प्रयत्न कर्ता पण फळ तेजे विरूद्ध ज़ातो आसा, तो आपण्याल चूक दुसर्यार थापचा पळेता। ती चूक दुसर्यार थापन अस्तना समझून घेव्न परत ती चूक आपण्याल हातीन ज़ायन आशी पळोन घेत्ल्यार किंवा मनुष्याले गुण भी प्रकृति सार्कि ज़ाल्यार त्या सुख – शांती आनंदाक पार ना। ह्या कृतित पौराणिक विषयातल जो भी पात्र एता युगान युग सामान्य मनष्याल प्रतीक आसा।

ही कृति पुस्तका रुपेत छापचाक अक्षर जोडण केल्ले राघवेंद्र झेराक्स सेंटर कुमटा, आनि प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रूपान सहाय केल्ले सग्ल्याक हाँव आभारी आसा।

सुवर्ण गाड

***

शिक्षा :– एम ए. एम फिल् (हिन्दी)
कर्नाटक विश्वविद्यालय
शिक्षा विशारद (हिन्दी)
हि. सा. स. इलाहाबाद
लेखन – 'आज़' प्रथम कृति
सम्प्रति – विभागाध्यक्ष हिन्दी विभाग
एस्. डि. एम. कालेज होन्नावर
संपर्क – देवकी निलय – हलगा, कारवार

जनकाल चिंता

होड सभाभवनात वेगळ वेगळ मंत्रि महोदयाले खालि आसन मकमल तांब्डे कपड्याचेर भांगराचे कसूतिच चकमक जनक राजाल सभांगाणाचे वैभव दाकेता । त्या आसनाक पळोन राजाल दोळ्याचान दोन दुःखाचे थेंबे जनकाल पोल्या वैल्यान होळु होळु सकल निसरतोत एतात । सभांगणाच मदि वैर तांगचे लायाटाचे झुंबर आपण्याल सात रंगाचे परिचय करतोत फिरता । तेजे चकमकचे प्रकाश फर्शाच तुळ्तुळी जंमणीर पडल्यान जमीण भी नक्षत्रान भ्ल्ले आकाशाक हांव भी तुज पक्षा कम्मि ना मण सांगता । वंटीचे दोनि बाजुन आस्ले खिडकेच पर्दे मंद एळ्चे वार्यान हुड्तोत चिंतेन आस्ले जनक राज़ाल मनाक आपण्याल स्पर्शान थंडेचाक पेळेता । सभाच ऊंच स्थानार राज सिंहासनार दाये पायार ऊज़ पांय घात्र दाये हातार मात्याच भार दवन्न गंभीर विचारात मग्न आसा । सदा सभात राज्य कर्तव्यान आनि गंभीर स्वभावाच कारण सभात आपण्याल वैयक्तिक विचाराक यौज़ण कर्चाक वेळ मेळ्न जाल्यान किवा एकांताचे अभावान जनकाल पंद्रवर्षाच दुःख आय्चे दिवस फूराय भायरपडता ।

हे आत्म तुये कस्ल विचार
कन्न हे शारीर धारण केला
किदे साधेल तुये
हे शरीर धारण कन्न ।

जेन्नाचान हांव बुद्धिर आय्ला
तेन्नाचान हांव पळेतो आसा
काशि तु माका नाचेता
हांव तशि नात्तो आय्ला ।

शरीर धाराण कत्र जो
मनुष्य हाँव आला
त्राप्ति तेक केन्नात
जल्म्लि ना ह्या जीवनात ।

सान बावळ्शे आस्तन तो
खेळत आपण्याल आव्स बाप्पसुल
आंगार, तोत्त मागेल जीवनात
परम सुख– परम खुशि ।

जातो गेल हाँव होड
ताशित वाड्तोत राव्ली बुद्धि
तिणि दाकेलि समाजाच
हो मान प्रतिष्टाच विचार ।

सम्मान कर्चालाग्ले माका
प्रतिष्टित जनक राजा मण
कित्ले आदर माक कर्चालाग्ले
तित्ल मागेल कर्तव्य वाड्ले ।

खावच्याक जेव्हा फुरसोत
नस्तना काम हांये केले
सहाय मांगुन आयल्याले
चोंवर्डाल लग्न हांये केले ।

शिक्षण ज़ाव्क आस्ले
चोंवर्डाक शिक्षण दिले
जित्ले माजान श्क्क आसा
तित्ले दान धर्म केले ।

अय्यो ! देवा आज़
माक हांग मेळ्ळे किदे ?
फक्त लोकाल व्यंग्य उत्रा
काळंज़क मार्ची सार्की ।

इत्ल होड्लो जनक राज़ा
ना चोवर्डा ना बाळ
कोण चलेतल इत्ल होड्लो
हो राज्य, गति कोण तेका ।

चूक ना तेमगली
राज़ मण वगी पद्वि
मेळना ही, गौरव जाय तर
तैयार ज़ा सग्ले त्याग कर्चाक ।

छे, कित्ली विचित्र ही
पद्धत चलो ज़ाय तेक
उत्तराधि खातिर शाप हे
राज़ाक जेक चल्या चेवर्डना ।

खुब कर्गल हांव
चोवर्ड ना ना मण
भायल्यान राज़ मण
कर्तव्य कर्तीत राव्लो...मनात ?

भाग्य काय कर्मफल
किंवा बरे नशीब कित्कि
मेळ्ळी माका सुन्दर चलि
तेज निमित्यान हांव खूब खुशी !

लोकाक दाकेल हॉंये
चल्या पेक्षा कम्मी नी ही चली
स विद्या सुन्दरी
विदूषी मागेल जानकी ।

ऋषि परशुरामान दवल्लेल
बाणत्त खेळच आपण्याल
घोडो मण खेळ्ळेली
चालाक बुद्धिवंत चली जानकी ।

हेऽ शिवा, तुये किदे सांग्ले
कस्ल विचार केलो
तीनी कालाच तू ज्ञानी
तोंडात्त्यान हो शब्द आय्ल कशी ।

धनुष्य तुगेल उटेल मण
सांग्ले तुये रागान कि मोगान
जो हो धनुष्य उटेता, तेज
कडे कर तिगेले लग्न मण ।

तुम्हि सांग्ल ते सांग्लेत
हांव आयकतल भी मूर्खत
पळय कस्लि चूक मण
सान चलेली,भीन्व हांये हाँ मड्ले ।

जानकीऽ शक्ति तुक
खंची आय्लीं तित्ली
आस्लो लोकण्डा सार्कि
धनुष्य, उबाल्ल तुये कशी ।

खंची शाक्ति आय्ली पोरा
धर्च धत्र रागामारील
धल्ल नी तुये धनुष्य
खेळ्चो आपण्याल घोड मण ।

जीवनात केल्ले हेत्त तुये
होड चूक छे.. इत्ल
होड जग एकळो भी
एकळो भी ना ह्या जगात ?।

कळ्क हे आमगेले ज़ातिक
होड कळंक, एक पुरूष
एक पुरूष ना चलेन
उटेल्ल धनुष्य उटेच्याक।

राज कित्ले येव्न गेले
आशेन जनकाल जावय जाव्चा
हात धर्चाक मागेल जाव्किले
आज परंत सफल ज़ाल्ना कोण भी।

चले लग्न केल्ले शिवाय
बाप्पायक ना मोक्ष
हात्य, कस्ल बाप्पूय हौंव
चले लग्न कर्चा जायन जाल्लो।

हेत मगेल दोनी हात
तिक मोग केल्ले ह्यात् हातीन
पण केल्ना तेव्न विचार
कन्यादान कर्चे कित्ले त्रास म्हण।

विचार केल्यार जीव येत
एकेक दा गळ्यात
जेवचा गेल्यार जवण वत्ता
न्हीच्या गेल्यार न्हीद ना ।

भय दिस्ता कोण तरी
एंव्ज धनुष्य उटेवेत मण
कोण्ऽ म्हातारो आयल्यार
पेद्दो पीसो कुरूप आयल्यारऽ ।

व्यवहार, कर्म, गुण, धैर्य
हे सग्ले पळोन केल्ले
वर्णाश्रम आमगेले, पण आज़
आज़ ना तेक तेगेले मूल अर्थ ।

जानकी किदे तुगेल आसा
त्या नशीबात अय्योऽ
हेऽ शिवा तूत् कर तिगेल
रक्षा, भोळे मागेल पोराक ।

कित्ले राज – महाराज
आज़ परंत एव्ज गेले
सुन्दर धीर, वीर युवराज
कोणी भी उबाल्ना– स्वप्न मात्र ।

हेऽ पर शिव राऽम
लग्न चलेल नशिबात
आस कि ना हे राऽम
कन्यादान हांव कर्त कि ना ।

काड्ले खूब त्रास हाँये
लोकाल उद्धारा खातिर
खूब सरेले तितूत जीवन हाँये
लोकाल रक्षणा खातीर ।

तेत्त आज़ हास्तात माजेर
फक्त चलेल लग्ना खातिर
सोत्त जनक आपण्याल जाँवय
मनशाक केन्ना जलमेन्नजाल्लो ।

एतन खुशेत हास्तोत एतात
धनुष्य आपुडतोत मांडुन बस्तात
तोंड फिरोन फुगुन वतात
घरा बसोन चलेक पुजय मणतात ।

खंच विपत्त काळ माजेर
जगात्ल सग्ले उलेतात तेजेर
व्यंग्य हास्तात तीक्ष्ण द्रष्टेन
काई चूक ना मागेल नजरेन ।

ांगतात लोक गाँवाल्ले सग्ले
ल्ला आजूनी जानकील लग्न
ण, हे खरे कोण सांगतात
मनुष्य माज़ान उबार्चा ज़ाय्न ज़ाल्ले ।

लोक हास्तात हास्तो राऊ
बरे कर्चे आपण्यान कशी उरू
कर्तल लोकार हास्तो बसून
चलतो आयल हे फाट्ले पसून ।

फाट्ल्यान उलेतात लोक
जनकाक आस्ले गर्व खूब
अपण्याल चली सौन्दर्याच खण
शूर वीर साहस पोर मण ।

आत भी माक आस ते गर्व
उर्तात ज़ले आपण्याल कामाक
जातात चली दुसर्याल बर्याक
समाजाचे उद्धाराक जल्मल्ले चली ।

पण हाँव करू किदे
हे मुनिवर, हे ऋषिवर
जानकिल हात धर्च सार्कि
ह्या जगात एकळो भी ना ?

देवा तिगेल नशिबाक तुये
बरो चलो भरेल्या फुरो
सांगुन वचु लोक जे सांगतात
तेजे ना पर्व माका ।

त्रास कित्ने जाऊ माका
तेजे ना दुःख माका
मात्र माक मागेल श्रमाचे
मेळ्या फुरो बरे फळ ।

पोराल तोंड जाय्न माजान
पळेच्याक, आवय बाप्पूस
दुःखी मण ती एक चिंता
वैल्यान तिका, मनुष्य.. हा्य ।

खबर आस हे माका
चिन्त लग्नाची ना तुका
फक्त चिंत लोकाल तोंडाची
समाजाची, मर्यादाची ।

धैर्य आस माका सुन्दर
राज्य तू चलेतल मण
सर्व विद्या पारंगत तू, पण
प्रत्येका जाय जीवनात एक साथी ।

तेजेखातिर केले हे
लग्न बाय्ल आनि पोरा
धनुष्य केत्र तरी कोण तरी
उबार्तालो, मनाक हे आवडचे ना ।

दिस्त तेजे खातिर जाता
तेमी असफल, देवाऽ
कृपकर बग्गी तिगेल
मंगल कार्य ज़ाऊ मण ।

जाय्न माजान काम
पैलेचा सार्कि
दिवस वता वता
उतल्ले मागेल वय आता ।

आपेल हाँये सग्ले राजाक
कोण ना तितुत अर्ह व्यक्ति
छेः कित्ले कळंक हे
आय्चे ह्या पुरुष जातिक ।

पोरा हाँव खय मण सोदु
योग्य जाय जाल्ल वर तुका
क्षम कर ह्या विषयात माका
दिस्त हितुत हाँव असफल सदा ।

दिवस वतो रात्ता
वर्सा वाडतो वता
ज़सी जानकील वय वाडता
ताशी हांव म्हातार जातो वता ।

लग्ना पैलि हांव गेल्यार
हो भार धेतल कोण खांदार
येतले लोक आपण्याल वाट्याक
दायजी मण सांगतोत लुट्चाक ।

कोणाल्या दुःखात कोण ना
फक्त पळेतात फायदो आज़
धेव्न एव्चे ना वतन व्हर्चे नां
जन्म हो किद्या इत्ल क्रूर आज़।

इत्ल अधैर्य केन्ना जाल्ना
मन मागेल आज़ खूब भिता
उरत कारण पोरावैल प्रीत
प्रसंग भी आस खरीत ।

एक लग्न बार विघ्न
मनातल्यान दिस्त खरे हे
आस्त्ल कित्ल विस्वास माका
साहसी जाँवय मेळतल माका ।

दिस्त माक आज़
पळेताल हांव स्वप्न
घडचाक आनी स्वप्नाक
आकाश पाताळाची आस अन्तर ।

जाव्वी पीडा माक खबर
सांगचाक ना शब्द तेका
रडचाक ना दुःख तेका
बश्याक बस्ता बस्ल कडेन उन्ना ।

जनकान हासून वर्स ज़ाली खूब
लोका दिस्ता जनक हास्ता
तेंक जायजाल्ले हांव दिता
माक जाय जाल्ले दिताले कोण ? ।

****

किदुया अशी ज़ाले

होड होड रूकाच खांदेचे पानाचा
पोत्याचान झरकटुन एन्चे किरण
अस्ताक आयल्लेल सुर्याल सोनेरी रंग
चकमकेता सरभौतणी काळका पैली ।

उजवाड ज़ाल्यार भी
उज़वाडातल्यान खूब पैस
सदा काळोक प्रिय रानात आज़
दित खबर, आय्चे वेगळेत दिवसाचे ।

प्राणी पक्षी सग्ली जीवि
चर अचर, दिवसभर
कर्चे कामाचान सुटकार घेन्चे
आस्ले खुशेत एतन सग्ले ।

पाच्वे-पाच्वे होड-होड दाट-दाट
तण खाव्न पोट भत्र एतन त्रप्तीन
थेवचाक आराम घोलित वचून
पैली पीली पसरल्ले उदाक नदित वचून

दिवस सग्ले घोलित दुकळ्ळन
एन्चे प्राण्याक भक्षण कर्चाक
दपरन्ये पावल्यान मुकार एता
रानान्ल राजा गंभीर चालान।

रानानल्य रूकाच सग्ली पाना
कर्चे आपण्याल काम कत्र
दीर्घ स्वासाच विश्राम धेवचाक
वाट पळेतात नक्षत्राच मळबाक।

फूलाची झाडा तर तरेची
फाल्याची सुन्दर फूला साठी
मनात गुणगुणतोत एवचे भौर्यांची
सुन्दर स्वप्न दोळ्या मुकार पळेतात।

कोगिल आपण्याल सुन्दर ताळ्यान
गाणे गायता बारीक आवाज़ान
कूहू कूहू कर्तो सगल्या आपेतना
कावळो एव्न धांडेता तेगेल जाग्यावैल्यान ।

बारा मैने सदा संमृद्धाचे
फल फूल मेळता स्वाधिष्टाचे
ना कोणी हांगा दुःखाचे।
खेळ खेळेतात अती आनंदाचे।

सरोवराच हंस
साळ्काचे नशेत गुंग आसा
प्रेयसी सोडचे दुःखान, भौंरो
थांब मण सांगता सुर्याकडेन ।

स्वर्गात भी मेळची ना
ही सुख शांती आनंद
तेन्नात सोद्ला मुनिवरान सदा
रावचा तेमका योग्य हो ज़ागो ।

ऋषि वाल्मीकील आश्रमात मण
धाड्ल आज़ सीतेक लक्ष्मणाल वांगडा
मनात्ली इच्छ्म जाली आज़ पूर्ण
सुन्दरत रान जाले आनी भी सुन्दर ।

****

फाल्याल परा कोंब्यान साथ
थालच पैली तैयार सीता
विचार्ता सगल्याल कुशल खबर
कुळार वचून एवचे खुशेत आज़ ।

प्रवास आसा खरोत खुब दूर
दिस्त माका वच्चे नी ह्या ह्यास्तितेर
रातित मेळ्ळा रामाल आदेश
विचार कर्ता काशि तेगेल संदेश ।

केन्नाचान आस्ली मनात इच्छा
मुकार दुकळतास्ली रामाल इच्छा
सगल्याक एवका तेगेल वेळ
अतआयल माका आश्रमाच मेळ ।

जाल्यार भी मन मागेल
आस आज़ कळवळतोत
पळेत हांव रामाक ह्या थोडे दिवसान
लिपेत माजकडन कसलतरी विषयात ।

दिस्त खुब आज़ मनात्यान दुःखी
उर्त खिन्न आपण्यालात चिंतेत
विचाल्यार सांगना कारण तेजे
समजून घेनजाल्यार संसार कशी ?

उरत हांव पैस वत मण
पण हीऽ तर थोडी दिवसा गोष्टि
हांव भी विसल्ला रानाच जीवन
आज़ वत हांव वाल्मीकिल आश्रमात ।

प्रियलोग वतल जाल्यार आपण्यात्त्यान दूर
मनात जात सगल्याक तशित दुःख
रामाचान जायना माक सोण्ण रावचाक
खबर आस माक तेगेल माजेर प्रीत ।

कुळार वच्ची खुशी
बायला उर्ची वेगळित
पैलेदा वतो आस हाँव
अयोद्याची राणी जाव्न ।

स्वंत रामान दिल्ली खुश खबर आयकुन
जानकिल आनंदाक पारत ना आज़
आश्रमा वच्ची इच्छ केल्ली तुये फाटि
आयल तेक वेळ आज़ थय वच्ची ।

सुन्दर मुग्द विद्या पारंगत
आस माक गर्व रामाल बाय्ल मण
भरत खंडात अस्ले बाय्ल ना कोण
माजीइत्ली सुखी खुशी आनी नशिबवान ।

आज़ माज बर्बर
उर्त रथार लक्ष्मण
खरीत याद एत ती
चौद वर्ष वनवासाची ।

एक एक क्षण युग ज़ातात
राम आयलना सीतेक मेळचाक
मनात विचार नाकजाल्ले एतात
होळु होळु एता रथार चड़चाक ।

थोडे दिवसा साठिभी ज़ाल्यार
आपल्या खंचान पैस वतना
सहज दुःखान दोळ भर्न एता
थर थरचे वोटान शब्द भार्य पण्णात ।

दातात वोट घेव्न उदकाच दोळे घेव्न
मान हालोन सांगता वचून एत 'हां'
अवसु भाव भैंण दास– दासी सगले
मनात मण्तात वचून बग्गी थो ।

दोळे सोत्तात मागेल व्यक्तिक
मना दिस्ता खय गेलात तेमी
मेळ्ळेल शिवाय वच्चे दिस्ना
लोकाक लाजून रथार चड़ता ।

मन सांगता लक्ष्मणाक विचार्या
तोंड उगडता पण शब्द भायर् एना
लक्ष्मणाल उत्र अयकच्याक कान तडपता
मौन लक्ष्मण रथ चलेता।

स्वच्छ आकाशार चक मकी नक्षत्र
चंद्र सांगता पळय मागेल जीवन
थंड वार्यात मौन वातावरणात
घर्ची सून कुळार वता ।

गांवाच भायर् रानाच वाटेन
चट कट कर्तोत रथ वता
झाडार बसलेल पक्षाल झुंड
उज़वाडाचे गायन गायतात ।

अठंग रानात रथाच आवाज़ान
भीव्न धाव्चे चितल दिस्ता
रथ थांबय मण सांगचा वता
तेन्नात याद एता माया मृगाची ।

पर परत याद जाता घडलेल
त्या घटनाची, मन भिता
घड्चे नाक ते कोणाल्या जीवनात
गप्प लक्षमण दिस्त त्यात्त चिंतेत आसा ।

मात्यावैर सूर्य एता एता
रथार आसल्याक ताळो सुकतो वता
आज़ बाजून पळेता खय एव्न पावला
फरक दिसून एना खई पावल्यार ।

दोळ्यात दिस्ता थंड आश्रम ऋषिले
फातरार बस्लो , दाडी वाडेल्लो
धवे केसाचो, मांडियात्र बस्लो
दाय हाथ कमंडलार, उज हाथ मांडेर दवरलो ।

अयोध्यात पैली पळेल्ले तेका
हाँवत आस्ले तेगेले सेव्याक
खूब खुशेन दिल्ली तेणी माका
एक दा यो मण आश्रमात आमंत्रण ।

लंकाचान आयल नंतर
अशित जाली माक तेगेल याद
सांगले रामाक मनात्ल विषय
मागीर पळया मण परत मेळ्ळि जवाब ।

सद्याक हाँव हो विषय विसल्ले
अचानक रामान माक एव्न सांग्ले
गुर्भिण बायलाक केन्ना प्रयाण बर्नी
जाल्यार भी आशिर्वादाक हाँ मङ्ले हाँये ।

आश्रम आसा कित्ले पैस कित्कि
दिस्त विश्राम घेव्न मुकार गेल्ले बरे
घोड्याक भी थोडे चरचाक मेळ्ळे
सीतेल विचार हे लक्ष्मणाक कळ्ळे ।

थांबल्ले पळोन लक्ष्मणाक विचार्ता
किदे लक्ष्मण खय पाव्नी आमी एव्न
दिस्त माका ही वाट नी आमगेली
खय तरी चुकलात वाटेर एतन आमी ।

वैनी समात वाटेन आयलात आमी
वाट ना मुकार रथाक मात्र वच्ची
थोड्यात वेळात आश्रमात पावची
आस ही वाट चमकुन वच्ची ।

मुकार मुकार लक्ष्मण वता
फाट्ल्यान फाट्ल्यान सीत एता
झाडा पोद्याक हातिन सर्कोन
उबान्न घाल्ता पाय सकल पळोन ।

पाया तोपल्ले काटे काण्ण उडेतोत
झाडा सिर्कल्ले पदर वतवतन सुडेतोत
फूरो जाल्ल तेन्ना रूका धन्न चमकता
आश्रमा वता सीता राणी रानातल्यान ।

ज़ायन आनी मुकार वच्चाक
झाडाच खांदी आंगाक लाग्ता
उबराव्ल कडेन सांगचा जायना
खय कस्ले जीवजाणे आसा ।

जीवनात किल्ले त्रास ज़ाऊ
भितात सगले आपण्याल जिवाक
क्रूर प्राणील दृष्टित पण्ण जाऊ
करतो रावन्नात मनात ही प्रार्थना ।

एत एक धैर्य परत परत
लक्षमण आस्ल्यार ना माक त्रास
रानाची दोस्ती आस तशि माका
ज़ाल तेगेल पावणे हाँव पुष्कळ दा ।

नज़रे पडता एक अस्लो ज़ागो
आराम करचाक असा खूब बरो
बाजुच झाडाक फल फूल दिस्ता
आवाज़ एता उदाक हांग होंव्ता ।

जागो अनुकुल आस बश्शाक
आराम कत्र आश्रमाक वच्चाक
सांगुन लाग्ता तैयार करचाक
उपयुक्त आसन भावजेक बश्शाक ।

रानात एळता थंड वारो
कोगिल्याल आयकता बारीक ताळो
फूलान फूलार हुड्च भौंरो
सरस्वतील वीणाच हांग भास ज़ावचो ।

रंगी रंगी फाकाचो नात्तल मोर
पोपट मैना हुडतात खुब ज़ोर
भेक्रो बोक्रो , चितल , मेरु
एकमेकाल , दृष्टेत रावचो हो बाग ।

जमणिच सुन्दर ह्या ज़ाग्यार
अनुभव कर्या थोडे वेळार
खंचे साधन प्रकृति मुकार
शाश्वत टिकता मनशाल सुधार ।

सजीव निर्जिवार नियंत्रण दवरता
आपण्या इत्ल आपुण बदलतो रावता
संस्कृति तेगेली नाश जातो आसा
दिस्त तेक जग हांव चलेतो आसा ।

सांगत लक्ष्मण बस तू हांगा
वचून खई उदा उल्यार हाड्ता
इत्लत सांगचाक तो खूब थडपडता
पळेचा जायून जाव्न तोंड फिरेत ।

प्रजासत्तात प्रजे खय टिकनात
अधिकार जाय थय सगल्यात मनाक
एकद्याल भार आनेकद्यार घालतात
खबर नाजाल्ले शिरकुन पडतात

राज़ ज़ालो राम मागेलो ।
सेक्रेट्री ज़ालो हांव तेगेलो
तेणी सांगले हांये केले
बाब्डी सीताक भोगचे पड्ले

माध्यम सांगतले राज़ाल हे नियम
राज़ सांगतलो मागेल हे कर्तव्य
जात्तते जाऊ तू मुकार पळय
जाल्ले नंतर आनेकळयाक सतय ।

चुकल्ले ना फाल्य माका कळंक
लक्षमण ज़ाला तेक एक माध्यम
करत कोंण भोगतल कोण
हेत् चलतो आयला काळोंन काळ ।

दाये बाजून उदाक उजे बाजून उज़ो
धैर्य ना माक एक हांव घेऊ
चलत ते चलता दिवस हाँव मेत्ता
फाल्याच पिळगेल धिक्कार माका ।

हांव ज़ाणो तुगेल ते प्रेश्णे
उत्तर ना ज़ाल्लो हाँव एक उमाणे
मनुष्य ज़ाल्यान मागेल ते माये
उर्ल्ला हाँव नितुतल्यान वेगळे।

लक्ष्मण लक्ष्मण खय आस तू
सकाळचान पळेत हाँव हांग ना तू
माजखंचान अवश्य दाकय लिपय कर्ता तू
ज़ाले किदे आज़, माजखंचार पैस तू।

आयच इत्ल चिंतेत तुक
पळेल्ना पैली आशि केन्नात
रामाल काळ्जी तू कित्ली कर्ता
ना तितूत संशय तिळाइत्ली माका।

अस्ल खंच विषय, सांगचाक तो
ज़ात तुक खूब त्रास, ज़ाल्ना तो
केन्नात फाट्ल्ये कठीण घटनात
कोणि तुक घात्ला ह्या होड संकटात।

उर्मिलाक सांगन जाल्ले
सग्ले विषय माक तुये सांगल्ले
विषय तो काशि ज़ालो
आज़ सांगचाक ज़ायन ज़ाल्लो।

माक सांगचाक ज़ायन ज़ाल्ले
तुजकडेन विषय खंचे उन्न ज़ाल्ले
कदर्च सार्कि कोणि ते केल्ले
तेक आज़ हे दिवस आयूले ।

रामासार्कि उल्यार यजमान
ज़ावचा शाक्यत् ना घरात कल्लेव
कौसल्या सर्कि आई उल्यार
भाव्–भावात जायन केन्ना वेगळचार ।

दुःख, चोरी, खून, शिक्षा
सदा दूर आमगेल राज्यात्ल्यान
सत्य, न्याय, धर्म, विनय
पळेचा मेळता आमगेल देशात ।

तैयार ज़ाला वच्चाक आश्रमात
माक ना आज़ तृप्ती मानात
अपशकुन घटना दिस्तो आसात
किदे जाले खरे सांग माक आतात ।

मन मगेल कळवळतो आसा
हातिन कसली चूक घडली काय
वग्गीत रावल्यार निकाल ज़ायना
समझून सांगल्यार मुकार अनर्थ ज़ायना ।

रात्री पड्ले वाय्ट स्वपनाचे
प्राणेशा कडेन सांगचा गेल्ले
हांव गेल्ले तेंका पर्व ना ज़ाल्ले
होड चिंतेत तेमि बसून आस्ले ।

जाग्रण केल्यान दोळे ज़ाल्ले तांब्डे
चिंत केल्यान तोंड सग्ले सुक्ले
सुख दुःख सदा एक द्रष्टिन पळेल्ले
हेमी आज़ मागेलेत काय मण मन कळवळ्ळे ।

वचून खांदार हाथ दवल्ले
कचक कन्न आंग काड्ले
सांभाळेतोत माकपळोन हास्ले
वांगड एतलो लक्ष्मण मण सांग्ले ।

हे नाथ ! तळ्यात साळ्क आज़
हास्तोत फूलचे दिस्ना
सूर्योदयाच सुन्दर वातावरणाक
आज़ मोड आड एतल दिस्ता ।

सकाळी कोंब्यान साथ घाल्चे
ज़ाग्यार, रडचे आयकल्ले घुगमान
दिस्त माका आज़ वेळ बरिना
आश्रमात गेल्याले मुकार केन्ना ।

जानकी । अयोध्याक कर्त तू
खूब मोग, याद दवर सदा
हांये सांग्ले, खूब प्रीतिचित्
आमक दितात जास्ती दुःख ।

आमच खंचान पैस वत मण
सहज दिस्तत स्वप्न तुका
निश्चिंतेन वच तू आश्रमात
लक्ष्मणाक हाँये सग्ले सांगला ।

हाँव काशि मांडुन बसु
अयोध्याचे राज़ा मुकार
एक व्याक्तिल अभिप्रायात
दिवस वता संघर्षात ।

****

अखंड रानात लक्ष्मण एकळोत
मुकार वता गहन चिंतेत
आज़ बाज़ुचे कोणाले पर्व ना
वत वतन याद जाता अचानक शितेली ।

दीर्घ स्वास धेव्न दोळे धाप्ता
दाये हातिन नाक पिळ्ता
वोट चाबून मुकार वता
अयोध्या पतिल आदेश पाळता ।

उदाक हाडत मण हाँव
तोंड दाकेचा धैर्य नाजाव्न
खबर ना अस्तन वतो आसा
दाल्याल जल्माक ही होड मर्याद ।

धैर्य ना माक मुकार पाय पडचाक
बळ ना माक खरे सांगचाक
मुकार एवचे प्रश्णाक जवाब ना
छेः विरोध कत्र अस्तन आदेश पाळता ।

चौद वर्ष रानात राव्न
सदा सीतेल ध्यान दवत्र
रावणा खंचान झगण्ण धेव्न
आत हाँव रानात होत्र सोडता ।

लोक माका सांगतले किदे
ह्रास्तल भाजेर डरपुक्क मण
हे लक्षमण रामाल भाव मात्र नी तू
भारताचे कोट्यांशी तुजेसार्कि पुरुष ।

एकट्याक मार्याद मेळतल ज़ाल्यार
दुसर्याक अपमान कर्का
आनेकट्याक गुलाम केल्लतेन्नात
ह्या जागात जात तो आज़ राजा ।

तुका मूर्ख केल्लेतेन्नात
हांव पंडित ज़ावचा शक्ता
तेकात मणतात आज़
महान आमगेल प्रजाप्रभुत्व ।

ना ज़ाल्यार खय आस
तेक तेगेल आस्थित्व
अधिकार चलेल्यार मात्र
अधिकारी मणण धेवचा शक्तात ।

राम सीता जोडपे ज़ावन
जगात आदर्श माध्यम ज़ावन
रावचाजाय्ना दोगाचान
एकमेका सोणण एकळ्याचान ।

कर्तात सग्ले अनुकरण तुका
तितुत ना कोणाक संशय
केले किदे आज़ जात किदे
दाकेल तुये खरोत घोवाल अधिकार ।

ज़ात तू नांदी फाल्या दिवसाचे
मुकार यौवजण नाजाल्ले लोकाक
आस्पद केले तुये उलेचातिका
सांग्ले हांये पौलित तुका ।

पट्टा बस्तन कैकेयील अवतारान
चौद वर्ष वनवास कर्तना
लंकाधिपति कडेन झगडतास्तना
दिस्न ज़ाल्ली भय आज़ माका दिस्ता ।

खंचे परिस्थितेर हांये तिक घात्ला
खंचे धैर्यान हे सग्ले हांये केला
मागेल माकात कांय हे खबर ना
हे परमात्मा तुयेत तिक पळोन घेव्का ।

हे विधाता, मनशाचेर
तुगेल दया आस खूबत
तेगेल विचाराक सदा
तुये दिल्ली आसा सहमत ।

पण भी तो तुजेर हुकुम
आपण्याल चलेतोत आसा
तेक दिल्ल तित्ली मदत
तुये दिल्ना बाकिच जीवेक ।

आत भी तुज कडेन प्रार्थन कर्ता
हेत्त सहाय कर तिक वेळेचेर
जड खरे , आस तू
आमचा पक्षा शक्ति शाली ।

तुजेर विस्वास दवन्न आज़
वत हाँव तिक हांग सोण्ण
हे वन माता , हे अटल रूकानों
हे पक्षानों, रानात्ली सग्ली प्राण्यानों ।

तुम्चे सगल्या कडेन लक्ष्मण
आज़ पायपण्ण सांगुन घेता
जनकी रामाल बाय्ल सीता माताक
दिनाक हांगा केन्ना कस्लो त्रास ।

ज़ाय ज़ाल्ले तेत्र तिका
उदाक ,वारो, फल, फूल
दिव्न सत्कार करा
आताचान ती तुमगेल आसा सैर ।

आश्रमात होन्न पावेया
हांग अयूल खबर तिगेलो
भार सगलो तिगेल आज़
तुमचेर सोण्ण वत हाँव ।

हेज पैली तो रामाक
दिल्ल आस्लो जनकान
सांभाळन घेव्चे रामाल जीवनात
ज़ाली खूबत कष्टच गोष्ट ।

****

ज़ाल कित्ल वेळ वचून
उदा हाडच्या गेल्ल लक्षमण
एवन पावल्ना आज्जूनी
लक्षमण..ऽऽ लक्षमण..ऽऽ ।

ताळ सूकुन उलेचा ज़ायना
आत्त उदाक घेव्न एता
हंचान खंचान, गेल्ल लक्षमणाक
कस्ल्याक जालो इत्ल वेळ ।

केन्नात कर्चनी
खंचे कामाक वेळ
माक हांग सोण्ण
खयं पाव्ल तो उदा सोच्चाक ।

खई वाट चुकल्ना नी ?
जावचा शक्य ना तशी
आमि आत रानवट ज़ालात
भय ना रानवटाक रानाची ।

मनात वायट वायट विचार
दिवस आज़ विलक्षणाच आशी
आवडचे ज़ाग्यार वतअस्तन भी
खुशेच वाट्याक मन कळवळता ।

तानेन जीव गळ्यात आयला
लक्षमणाल चिंत दुसरबाच्चान
किद्याक हांये एकळ्याक थाइ्ले
दिस्त वेळ बरीना आयची ।

फाटि आशी ज़ाल्ले ना
क्रूर प्राण्यामदि खई शिरकलो
किंवा पाँय निसन्न होळ्ळात पड्लो ?
विसरच वाल खई दांगळ्न गेलो ?

संशाय ना लक्षमणाल बळाचेर
इन्द्रजीताक माल्लेल प्रख्यात
रामाल दाय हात तो
वैरीक भिल्लेल मनुष्य तो नी ।

खई माक आपेतो ना नी ?
लक्षमाण ! तू आस खय ?
ज़ाल आत कित्ल वेळ
दिस्न रानात वाट आता ।

हे वाट मार्ग्या
हे पत्र्या देवा
हे वन देवता
बग्गी धाण दी लक्षणाक ।

अयोध्या राज़ा रामाल बाय्ल
जनकाल लाड्ली चली
मागून घेता तुमचे कडेन आज़
खई लक्ष्मणाक पळेल्यार कळ्या. ।

वाट पळेतो आसा हाँव तेगेली
ह्या रानाच सग्ले रूकानों
तो खई दिसल्यार
हांग हाण्ण पावेया तेका ।

तुमी सग्ले एकळ्याल हाथ
एकळ घेत्र रावतात हांगा
दुसर्याक सिकेतात जीवंत
रावचे कशी ,चलेच कशी जीवन ।

प्रथ्विर तुमगेल हक वैवाट
आस आमचा पक्षा जास्थीत
दिवसान दिवस वाडचे स्वार्थान
नाशा जातो गेल आमगेल मनुष्यत्व ।

जाल्यार भी, मेळन आसात
एकमेकाक समझून आज़ परंत
जातो रावता चूक आमगेल हातिन
क्षम करते आस तू आमि न्हान मण ।

ताशित किदे घडल्यार चूक
हातिन तेगेल्या, कर तू क्षम
काँय कळन ज़ाल्लो सान चल मण
धाउ तेक समझून माज बाजून ।

हे आकाश नू अखंड सर्वव्यापी
उर्त तुगेल नजर सदा सकल
जगात सग्ले घडतअसल्याचे कारणीभूत
तुगेल मना विरुद्ध जायन करचाक अआमचान कांय ।

आत किदे जावचे आसा
ते सदा आमक भविश्यत्
खबर ना आशि जातो वता
किदे तुये मनात इच्छिल्ले आसा ।

तरी आज़ जानकील ही विनंती
अनर्थ कांय कन्न अस्तना
सुरक्षित पावय लक्ष्मणाक
शांती दी सगल्याल मनाक ।

वाय्टी लागता मनशाल बुद्धिक
फाल्याच अनर्थान पैस उन्न
विश्वासाक आज़ हात दिता
क्षणिक स्वार्थत शाश्वत समझ़ला ।

मुकार अनर्थाक कारण ज़ावची
खंची चूक घडचा दिनआशी
सदा ध्यान दी, फाल्याच पिळगेल
जीवन सदा सुख शांतीन उर्चाक ।

हे पक्षानो, सुन्दर तुमगेल
आवाज़,आवडत जगात सगल्याक
उल्यार भी तेमी खूब दुःखेत
मग्न जातात तुगेल खुशेत ।

आस आज़ हांग हाँव
खंचे परिस्थितेर
तेक मात्र सांग वचून
तुगेल भाषेत ।

हे आकाशात्ल मोड
तू रडल्यार जगाच्च ज़ात उद्धार
आज़ हाथे हांग रडल्यार
जातल कोणाल उद्धार सांग ।

हे वार्या तुगेल स्पर्शान
जगाच ताप थंड ज़ाता
आज़ा तू येळत तित्लो
शितेल आँग ताप्तो वता ।

दोळ्यात्ल उदकान आंग भित्ता
पण आंगाच ताप निशेना
चिंतेन माते सळसळ्ता
पण फूटुन तुकडे ज़ायना ।

हेत्त भोगचाक जल्मा आयल्ली
जाय जाय मण जनक राजाक
एक चली, अयोध्याक एक सून
सग्ले उर्न भी शित्तो राव्ली ।

रडचाक दोळ्यात दुःख ना
शब्दाक ताळो ना आयकचाक कान ना
आस गुर्भिण एकळित रानान
अवस्थ पळेचाक कोणाले दोळे ना ।

पुरूषाल सदा अत्याचार
ज़ातो उर्त बायलार
केल्ला कोणी मुकाल्ल विचार
फाल्य हेजे किदे प्रतिकार ।

सगल्याले जीवनाचे प्रताप
पड्ली सीता रानात
राणी जाव्न भी अनाथ
कर्त पळेतल्याक आघात ।

सदा वार्यात हास्तो रावची
झाडा रुका पालो आज़
बाव्न मेल्ले रुका मण्की
निर्जिव ज़ाव्न दुःखान बावगलात ।

वार्याक भी आज़ ताव ना
एळन तेगेल प्रताप दकेचाक
उजडच पैली सगल्याक उठेची पक्षी
रूकावैल्यान आज़ हालचाक तैयार ना ।

सूर्याल किरणाक फुलचे साळ्क
न्हिदेतल्यान आज़ उटलेत्त ना
भौर्थाक साळ्काच याद ज़ायना
कोंबुल्याक फुल्लेल फूल दिसनात ।

एकाचेर एक तण रास जाव्न
बेहोश सीताक आसर कर्तात
कान हालेतो हत्ती वारो घालता
हंस फाकान उदा फाफुडता ।

पोपटान मोडल्ले झाडाच कोमटी
घोण हाण्ण बाजून घालता
मैंन नितुत्ले एकेक काण्ण
सीताल हातुन्न तयार कर्ता ।

सिंहान केसाचे उषे केल्यार
चान्नेन, माकडान सोदुन काड्ली
गोड गोड फळा , कोलो घेव्चे
हाण्ण दिता , सीतेल फळाराक ।

सगली प्राणि सरभौतणी बसून
आयचे पावण्याल राकणी कर्तात
बाजून बस्ली गाय तैयार आसा
ज़ाय ज़ाल्ले तेन्ना दूध दिवचाक ।

गोट्ल्ली थय रानात्ली सग्ली प्राणी
जमणिर दवल्ले आपण्याल सोंड्याच
दोळयातल्यान दुःख गळेतात सरसरी
सुद बुद्ध ना अस्थन चारीबाच्ची ।

आज़ रानात उलेचाक धैर्यना
कोणाक ऽ कोणाकडेन
सग्ली शामिल आसात दुःखेत
स्वताची आपण्याल दुःख समझून ।

रात सन्न उज़वाड्ल्ले कळ्ना
सीतेन दोळे आज़ूनी उगड्ल्ना
सुर्योदयाल स्वागत पक्षेन केल्ना
फूलाच अत्तर कोणाक वाटल्ना ।

उदेचाक लजेता सूर्य आज
मेडा फाटल्यान लिपतो आसा
रानात्ल सग्ले जीव जंतु आज़
सीत सुब्धीर एवच वाट पळेतात ।

****

माका थोडे सांगचा दी

दासी – आई कित्ल दिवस
रावतल तुमी अशी
पळेत हाँव केत्राचान तरी
आसा खायन जोवन अस्तन तुमी ।

लाग्ना तुमगेल मन हांग खळ्इ
जाले ते जाव्न गेले
किद फायद आस आता
जाव्न गेल्यार विचार कर्तो बसल्यार ।

सूद्द बुद्ध ना अस्तन
जवणाक खाणाक मन दिन अस्तन
दिवसभर दुःखेन चिन्तेत बसल्यार
दोळ्याचे उदा सत्रा समुद्रा उदा भत्रा ।

ज़ावचे ते जातोत रावता
चिंतेन बसल्यार मोकाळिक जायना
आज़ किदे कर्चे ते कर्तोत रावल्यार
जीवनात हेज पक्षा होड कायना ।

आसा तुम्मित्त ती एक राज माता
राजकारणीच ज्ञान सग्ले आस तुम्का
तिनूत ना संशय माका
तेत्रात राणी पट्ट दिल्ले आस तुम्का ।

ज़ाल्यार तुगेल अस्ली दशा
समझुन सांगतल कोण, आस्ले तेम्का
ग्रहण लाग्ला अयोध्याक आता
घट्न घडची पळोन दिस्त माका ।

चिंत खाता ताज्याल लोकाक
उद्धार जायना तेजेन केन्नात
मुकार ज़ावचे अस्ले काम कर्चाक
आपय तू आता सग्ले पोराक ।

आसात तेमी सदा वाट पळेतोत
मेळतल केत्र तुमगेल मार्गदर्शन मणतोत
आस्तनात तुमगेल दिवसानदिवस एञ्न वतोत
भीतात तेमी कैकेयीले दशपळेतोत ।

बुद्धिवंतान तुमी आशीज़ाल्यार
स्थिति कशी हंची फाल्या मुकार
कौशल्याक तुमी धैर्य वचून दिल्यार
ज़मतल किदे तरी मिथिलेशाक सांगल्यार ।

कैकेयी– मणत तू चिंत आनी कर्नाका
आत तू हांग बसून रण्णाका
काशि सांगु हाँव मना जाव्ची पीडा
लोका दिस्ता फक्त हाँव कारण तेका ।

सुनेक आता रानात सोड्ले
लोकान कारण कोणाक सांग्ले
धोब्यान उलेल्ले रामान आयकले
सीतेक फळ भोगचे पड्ले ।

पर परत ज़ात किद्या हे
सदा आमचअसल्या कडेनत हे
काळ कळान चलतोत आयल हे
सहन कर्न एव्च मात्र आमी हे ।

आज़ हाँव विचार्त हांग।
फक्त बायलाक किद्याक सांका
घडचे कल्लेव सग्ले तेमगेल पाँयान
वाडेता किद्याक हे कोणत सांगनात ।

मंथरिन तोप्ले कैकेयील कानाक
कैकेयीन धाड्ले वनवासात रामाक
उलणे ह्ये सगल्याल तोंडात
सांग्ले कोणी ह्या सग्ले लोकाक ।

तेत्त तोंड आज़ उलेतात बायलाक
आय्चे आवय पोराक तेमी पळेनात
खरे तेमी सांगचे दिस्त समाजाक
पण मूल कारण कोण सग्ले ह्या घटनाक ।

कैकेयी केन्ना फाद्ल्यान धाव्न आयल्ना
लग्न माक ज़ा मण राज़ा फाटी लागल्ना
चालाक मागेल बुद्धि गेली राज़ाल मनात
राणी पट्ट दिल्ली तेणी माक हे बहुमानात ।

कौशल्याकाक अपमान हाँये केन्ना केल्ना
रागान तिणी केन्ना माक आज्जूनी पळेल्ना
दशरथाक पैली नाजाल्ली बुद्धि
अनर्थ जायन ज़ाल्ले, उल्यार ती सुद्धी ।

मागेल चवर्डाल माक उर्चाजाय काळजी
ना जाल्यार हक्क ना तेक जनमा घाल्ची
माक फूराय आस्ली पोराल काळजी
दिल्ना तेक आस्पद हास्तोत लोकान सांगची ।

पट्टाच रणि कैकेयी ज़ाली
कौशल्य आता राज माता ज़ाली
हेजेन माका केन्ना ज़ायन बेज़ार
भरत आनी रामात पळल्ना केन्ना अंतर ।

जगात वाय्ट चवर्ड उर्तली
वाय्ट आवय सोच्चागेल्यार मेळनअस्तली
दशरथाल चलो भरत माक ज़ाल्लो
किद्या हो भेद तेणी तेक केल्लो ।

सांगतल लोक कैकेयील चलो
भरत पट्टाक उपयोग ना आसल्लो
आपण्याल चवर्डाक अपमान केन्ना
जाव्च पळोन सहन केल आवयन एन्ना ?

चवर्डा जाल्लो अन्याय
पळोन दोळे धापून बश्शी
सहन कार्चि आवय ती
आवय जव्न भी ती कस्ली ।

जावची सग्ली पीडा सहन कन्न
हास्तो दित ति जीवन दान
चवर्डाल खुशी पळेतो वता
आत्म सम्मान ज्ञिगेल वाडतो वता ।

आस तिक एक मान
तिगेलेत एक गुणान
नाक तिक तेजे मुकार
जगात्ले खंचे सन्मान ।

रामाक पट्टा बशेची
हाँव ज़ाली म्हाल्यात खुशी
चूक भरतान किदे केल्ली
आर्हत आसून पदवी मेळन जाल्ली ।

विचार्त हाँव राज़ा मुकार
तेणी तेक उत्तर दिल्यार
राम जायन जाल्लो वच्चा तैयार
चौद वर्ष रानाच संचार ।

थंड तेन्न बसल्यार हाँये
सत्र जाल्ली रावणाल माये
कळ्न ज़ाल्ली भरताल शाणे
ज़ायन जाल्ले तेगेल इत्ले गाणे ।

राज्यात राव्न भी वनवासी ज़ालो
वनवासी ज़ाव्न भी राज्य चलेलो
गर्व माका भरत मागेल चलो
स्वार्थ नस्तन भावाल उत्तर घेत्लो ।

रानात वतल लोकाक
काटे तोप्चे सहज
भरता सार्कि लोकाक
राज्यात राव्न भी फूल मेळना ।

कोण सांगतात कैक्केयीराणी
कशी ती सहन कन्न राव्ली
खंच अन्याय जाल्ना तीजेर
पूतानत केली चूक आवयचेर ।

आयक्तो राव्ली कैकोयीमाता
आज़ परंत लोक किदे सांगता
त्या लोकाक सांग्ले हे कोणी
ह्या जगात्ल आनेक दशरथानी ।

आपण्याल चूक धापचाक
सदा बायल तुमक मेळ्तात
मान प्रतिष्ठ स्वार्थ सादेचाक
ओँफरतात तिका ज़ायतशी खेळचाक ।

बागाच फूला फळा काळजी
उर्त सदा देख रेख पळेच मालीक
जन्माघात्ली आवयक उर्का पोराल काळजी
ना ज़ाल्यार जात तो समाजात बारिक ।

कव्ळे तुक तिगेल साहस
आस खूबत होड समाजात
तिजमुकार तू सदा असमर्थ
तेत्रा समझ़लो हो मागेल अपमान ।

भिल तू आपण्याल असमर्थान
विचार केले हाडचे काशि आळबंदाक
सांग्ले तुये माये ती मुकारवच्नाका
बांदून घात्ले तरतरेचे समाजाचे प्रथान ।

प्रत्येक कामा फाटूल्यान पळेत।
फायद तितूत मेळतल कित्ल माका
कर्तव्य मण काम तूमी केन्नात केल्ना
सापडूल तेन्न ती चूक बायलाचेर थाप्ला ।

सीताक रानात रामान सोडचाक
खंची कैकेयी आय्ली रामाक सांगचाक
खंची मंथरी आय्ली रामाल कान तोपचाक
धोष्यान सांगल्ले आपण्याल फायद्याक ।

कुळारचान आयळी धरची बायलेक
वच़ तू भार्य मण धोब्यान सांग्ले
रामन आयकले थंड बसून कशी ?
आपण्याल राज्यात ज़ावची ही अवघड ।

आस्ल माक गर्व खूब
राम मगेल पूत समझौतिच मण
आत ज़ाले किदे त्या मात्याक
सदा विचार कर्तालो बर्याक ।

घेत्ल तुये कोणा विचात्र
हो भयंकर महा निर्णर्य
काशी विचार केल्ना तुये
ज़ातल किदे परिणाम तेजे ।

बायले खातिर रामान केले इत्लसग्ले
हे विषय तुगेल मनात तुक खाले
तुक ज़ाय ज़ाल्ले समाजात नाव
तेत्रात घात्ले तुये सीतेचेर गाळ ।

फक्त तुगेल बायल मात्र नी
मिथिलेश्वरी आस ती सगल्या पैली
त्या आवस वाप्पसूल मुकार स्थिती
विचार केल्ना तुये ज़ातल काशी ।

तेजे खातिर हाड्ले तुये तिका
मिथिलातल्यान अयोध्यात हाँगा
वस्तु नी ती बाक्रि कत्र घेवचाक
नाक जाल्ले तेन्ना होत्र तिक सोडचाक ।

आस तिका तिगेल एक भावन
आपण्याल मर्यादिक सदा ती स्वतंत्र
तिगेल शक्ति साहस सहनाक
काई नी तू तिज मुकार ।

आज़ तुका तिगेल चवर्डा
ज़ाय फाल्या कुर्चेर बश्शाक
जन्म दीव्न पोसुन होडकर्तन
केन्ना पळेना आपण्याल आशेन ।

कैकेयीन भी केल्ना
आपण्याखातिर केन्ना
सीत केन्ना जाल्ना
कारण सगल्याक एन्ना ।

--oo--

समाप्त

कोणाल्या दुःखात कोण ना
फक्त पळेतात फायदो आज़
धेव्न एव्चे ना वतन व्हर्चे नां
जन्म हो किद्‌या इत्ल क्रूर आज़।

ज़ावचे ते जातोत रावता
चिंतेन बसल्यार मोकाळिक जायना
आज़ किदे कर्चे ते कर्तोत रावल्यार
जीवनात हेज पक्षा होड कायना ।

जमणिच सुन्दर ह्या ज़ाग्यार
अनुभव कर्या थोडे वेळार
खंचे साधन प्रकृति मुकार
शाश्वत टिकता मनशाल सुधार ।